

Svetovni dan šimpanzov v ZOO Ljubljana

Živalski vrt Ljubljana vas vabi na praznovanje svetovnega dneva šimpanzov. Šimpanz je uvrščen v IUCN rdečem seznamu med ranljive vrste. V naravi jih je le še okoli 340.000, medtem, ko je bila številčnost leta 1900 ocenjena na en milijon.

Šimpanze ogroža človek, ki izsekava tropski deževni gozd, prav tako nezakonito trguje z njihovim mesom in mladiči. V zadnjem času pa jih vse bolj ogrožajo tudi bolezni. Ker je v prizadevanjih za njihovo ohranitev ozaveščanje izjemnega pomena, je bil 14. julij razglašen za svetovni dan šimpanzov.

14. julija 1960 je dr. Jane Goodall prvič stopila v današnji nacionalni park Gombe, na obalo jezera Tanganika z beležko in daljnogledom, da bi preučevala divjinske šimpanze. Njeno delo, ki ga je opravila v Tanzaniji, je popolnoma spremenilo naše razumevanje šimpanzov. Njene raziskave in odkritja so bila prelomna, njen aktivizem pa je sprožil mednarodno gibanje Roots & Shoots. To gibanje še naprej raste. Šimpanzi se zdaj bolj kot kdaj koli prej soočajo z izjemnimi grožnjami pred izumrtjem, saj nezakonita trgovina s prostoživečimi živalmi zahteva približno 3.000 osebkov na leto.

V čast človekovemu najbližjemu sorodniku je ta dan praznik šimpanzov in priložnost za ozaveščanje o nujnosti sodelovanja v svetovnem merilu pri njihovi oskrbi, zaščiti in ohranjanju v naravi.

V ZOO Ljubljana bomo svetovni dan šimpanzov obeležili v soboto, 13. ter v nedeljo, 14. julija 2024.

Šimpanzi imajo izjemno pestro prehrano, zato so pomemben člen prehranjevalnega spleta. So pomembni raznašalci semen in tako omogočajo razširjanje rastlinskih vrst na nova območja. Ker plenijo različne žuželke in ptičja jajca, uravnavajo njihovo številčnost. Lovijo tudi manjše sesalce (npr. druge opice) in iz populacije odstranjujejo šibkejša živali ter mrhovino in tako delujejo kot okoljski čistilci. Šimpanzi so tudi sami hrana drugim živalim - njihove mladiče plenijo leopardi, v nekaterih državah pa jih za prehrano lovi tudi človek.

Šimpanzi spretno uporabljajo orodje: vejice za lovljenje mravelj, trave za lovljenje termitov, s palčkami povečajo odprtine, s kamni trejo lupine, lubje prežvečijo in ga uporabijo kot gobo za pobiranje vode ali za čiščenje kožuhov in ran, v liste lovijo deževnico za pitje. Ko se samci razkazujejo pa mečejo palice, kamne in veje.

Šimpanzi živijo v skupini do 120 članov. Obvladujejo področje veliko do 50 km², to je malo več kot je površina mesta Maribor. Za spanje si na drevesih gradijo gnezda iz vej in listja. Vsak spi sam, le samica skupaj z mladiči. Medsebojno si negujejo dlake iz katere odstranjujejo tudi odmrlo kožo. Ta nega prispeva k sproščenemu medsebojnemu obnašanju in povezovanju. Oglašajo se s 13 različnimi glasovi.

Šimpanzi so danes v večini držav, kjer so razširjeni zavarovani. Mnogi med njimi so svoje zatočišče našli v nacionalnih parkih. Kljub temu je vrsta izginila že iz 4 afriških držav, v številnih drugih pa so močno ogroženi. Raziskovalci ocenjujejo, da v naravi živi do 340.000 šimpanzov, največje so populacije v državah Demokratična republika

Kongo, Gabon in Kamerun. Največjo nevarnost šimpanzom predstavlja človek, ki izsekava njihov gozd ter jih nezakonito lovi in različne bolezni. Leta 2002 je tako prišlo do izbruha ebole, hitro nalezljive mrzlice, ki je močno zdesetkala populacije šimpanzov in goril v centralni Afriki.

Na področju varovanja šimpanzov aktivno delujejo številne naravovarstvene organizacije. Ustanavljajo rezervate, razvijajo šimpanzom prijazen ekoturizem in se pogajajo z lokalnimi oblastmi, da zmanjšajo izsekavanje njihovega habitata.

Ob svetovnem dnevu šimpanzov ozaveščamo o težavah, s katerimi se vrsta srečuje v naravnem okolju, iščemo načine za zaščito naravnega okolja z ustanavljanjem rezervatov ter izobražujemo o problematiki ranljivih vrst, kamor uvrščamo tudi šimpanze.

Prav vsak pa lahko pomaga z branjem in širjenjem informativnih povezav na družabnih omrežjih, ki obveščajo o šimpanzih in njihovem svetovnem dnevu ali z donacijo naravovarstvenim organizacijam, ki si prizadevajo za zaščito in ohranitev šimpanzov ter njihovega naravnega okolja.

Kot popotniki bodite prizanesljivi opazovalci narave in podpirajte lokalne ohranitvene programe. Pozorni bodite pri nakupih, saj z mnogimi spominki naravnega izvora podpirate uničevanje vrst in naravnega okolja. Kot uporabniki izbirajte izdelke, ki so pridobljeni na sonaraven in etičen način. Fotografiranje s šimpanzi ali drugimi opicami se močno odsvetuje in je neetično, saj za te namene odrasle šimpanze običajno drogirajo, hkrati pa se med človekom in opicami prenašajo podobne bolezni, ki so za ene ali druge lahko usodne.

Dogodivščina ob svetovnem dnevu šimpanzov:

Termin: sobota, 13. in nedelja, 14. julij 2024, od 10. do 13. ter od 14. do 17. ure.

Biološka dogodivščina: Inteligentni primat

Spoznali bomo našo skupino šimpanzov, njihovo prehrano ter navade. Šimpanze bomo primerjali s seboj. Spoznavali bomo kako se oglašajo in kako uporabljajo različna orodja. Opazovali bomo mamo Nežo, kako skrbi za svoja mladiča Leono in Taja. Od Neže se lahko marsikaj naučimo, saj svoje malčke vzgaja kot domorodna ljudstva, kjer so vsi člani skupnosti za vzgled.